

A D A T T Á R

BOTFALVAI.

EGY ISMERETLEN RÉGI VIGJÁTÉK.

A magyar nyelvű jezsuita iskolai színjáték termésének csak csekély töredéke maradt reánk. Pintér Jenő (Magyar Irodalomtörténete, IV. 764. sk. lk.) a szerzők közül Baróti Szabó Dávidot, Faludi Ferencet, Illei Jánost, Kozma Ferencet és Kunics Ferencet tartja számon, a névtelen szerzőjük közül pedig csak a Gragger Róbert közzétette (I. K. 1909.) *Fennhéjázóról* tud. Alszeghy Zsolt nemcsak az ott említettek forrásaira vonatkozólag hoz sok helyreigazítást az Irodalomtörténet 1942. évfolyamában megjelent cikkében, hanem sorukat is gazdagítja: 1943-ban pedig ugyanott a Bittenbinder Miklós közléséből ismert trencsényi drámák forrásait tisztázza. Az eddig ismert darabok java-része azonban komoly tárgyú; csak a *Fennhéjázó* és a Trencsényben talált *Zsugori vigjáték* (I. K. 1910.), meg Illei *Tornyos Pétere* (1789) szemlélteti a jezsuita iskoladráma komédia-stílusát. A Tóth Ferenc közlésében megjelent második *Tornyos Péter* (1944) Fejér György *Nevelők* című darabjával azonosnak bizonyult és így kérdés, szabad-e a jezsuita darabok között említenünk. Alszeghy Zsolt egyetemi előadásában még egyről megemlékezett: a *Kénts-kapállóról*; ennek a gyulafehérvári Batthyány-könyvtárban lévő teljes kéz-irata azonban ma hozzáférhetetlen, zirci szövege pedig töredék. Ez adja meg az értékét annak a két jezsuita vigjátéknak, amelyet a kolozsvári Katholikus Lyceum gazdag könyvtárában találtam.

A kolozsvári jezsuita kollégium színielőadásairól legutóbb Gerencsér István számolt be (Adalékok a magyar iskolai drámák történetéhez, 1909). Az ott előadott drámák teljes névsorát azonban ma sem ismerjük. Takács József (A jezsuita iskoladráma, 1937) csak a nyomtatott játékprogrammok alapján iktatja a kolozsvári előadásokat jegyzékébe; a Nemzeti Múzeum Könyvtárában lévő háztörténetet (1701—1746) nem kutatta át. Alszeghy Zsolt bírálata (Irodalomtörténet, 1937 : 172.) a Beöthy-fele iskoladráma-kéz-iratból kettővel toldja meg a Takácsnál felsorolt darabok számát. Mivel azonban a jezsuita háztörténetek amúgy is a legritkább esetben mondják meg a vigjáték címét, a most előkerült két vigjáték előadásának évét megállapítani nem lehet. A játék hangja a XVIII. század hatvanas-hetvenes éveire vall.

És éppen ez a hang érdemel figyelmet: sokkalta nyersebb, durvább, szabadszájúbb, mint az eddig ismert jezsuita komédiáké. A jezsuita dráma nevelő célzata szinte elvész benne. Már a tárgy alakítása is — mint az Irodalomtörténet 1944. évf.-ában rámutattam¹ — kiüt a magyar földről ismert típusból.

¹ Darabunkat forrásával részletesen összeveti Tési Edit doktori disszertációja: *Plautus Magyarországon*. Bpest. 1948. 21. sk. lk.

Plautus *Pseudolus*-át magyarítja itt a szerző, ám a kártyázástól való óvás elvész a hazugság sikerének komikuma mellett. Nyelve pedig olyan, hogy a mai nevelő alig tudja megérteni, miképp kerülhetett iskolai színpadra. De a darabban elevenen él a magyar társadalom beszélt nyelve, sűrűn sorakoznak fel izes szólásai, közmondásai s ezért közzétételre érdemesnek tartjuk. A második darab, a *Varga műhely a tunyák iskolája*, Claus latin vígjátékának fordítása, sem tárgyban, sem stílusban nem hoz újat; a nevelő tendenciát viszont a maga tisztaságában mutatja.

A *Botfalvai* könyvtári jelzése: Kézirat, 365. a.

A szöveg hű másolata a következő:

B O T F A L V A I.

Vig Játék.

A JÁTÉKNAK SOMMÁJA.

Szűkmarkosi Peti elvesztvén a játékban minden pénzét, ezüst kardgyát, és oráját 30 aranyokban Vojtásinál be zálogítani készerítették olly okkal, hogy ha két hét alatt ki nem váltja, szabadon eladhassa. Leg ottan meg alkusza Nyeresi a zálogot, és előre husz aranyat le tesz. Szűkmarkosi ki hülvén minden reménységéből az Inassához Botfalvai Gazsihoz folyamodik: ki is egy tétetett szolgát Nyeresinek nevével 10 arannyal a meg mondott napra Vojtáshoz küld, és az urának zálogát elhozattya. Ez meg-lévén, elérkezik Nyeresinek valóságos Szolgája Lépesi a hátra maradott pénzle a meg alkútt zálogért. Itt Botfalvainak tsalárdsága nyilván ki tetszik; Vojtási pedig a pénzle zálogostul elveszti.

A Beszélgető Személylek.

Szűkmarkosi Fülöp.	Sehonnai Nemes ember.
Szűkmarkosi Peti.	Fülöpnek fia.
Lotsonda Lörintz.	Fülöpnek baráttya.
Kártyási Palko.	Petinek társa.
Botfalvai Gazsi.	Petinek inassa.
Retkesi Miklos.	Álortzás szolgál.
Vojtási Gyárfás.	Játék tarto.
Vojtási Szolgai.	

=

= Gyermek.

Lepesi Nyeresi Inassa.

[5]

Előljáró Beszéd.

Hozta Isten az urakat, régen nem volt már szerentsém Uri személykeket tisztelni. Kérem tessék le ülni. Mitsoda hírekkel bővelkednek az urak? Én jó hírt mondok, mert a jó embereknek jót kell mondani, a rossz embereknek pedig rosszat: A rossz emberek azért rosszak, mert gyűlölnek a jó embereket; a jó emberek pedig azért jók, mert a rosszakat úgy szeretik, mint ketske a kését, vagy zsigány a tatár korbátsot. Az urak is azért jók, mert a rosszakat utálják. De még a Deákné vásznánál is jobbak lesznek, ha jó szívvle veszik a mulattságos

költeményünket; mellynek állapotját nem szükség előre meg magyaráznom; mert azt ugyan annak saját szájából meg hallják, kinek bőribe jár a dolog: Nem is illik két dudás egy kortsmára... s, éppen a hol kullog ő kegyelme Szükmarkosi Peti Uram, az inassával Botfalvai Gazsival. A mint látom vidám ábrázatú, mint a kit a piartzon meg tsaptak. Alázatos Kapere tuti Szolgája az urnak.

ELSŐ VÉGZÉS.

ELSŐ KIMENETEL.

Botfalvai. Szükmarkosi Peti.

[6]

Botfal. Ugyan ha én a néma szádbul ki varasolhatnám, hogy mi a manó gyötri az elmédet, hideg-e, vagy kolika? Ugy egyikünknek sem kellene a nyelvünket koptatni, nékem kérdésekkel, néked pedig feleletekkel, s' így a két dologbul egyet tsinálnánk. De mivel én a varáslással soha sem éltem, nem is kereskedtem, mert ahhoz tsak annyit értek, mint számár a furullyához; külföldben nem is tudhatom mi bajod van, ha tsak meg nem mondog, azért tátsd fel a szádat. Nem gyözelek tsudálni egy időtül fogva: hol tekergesz, mint az uttya vesztő lövöldek, hol sopánkodol, mint a kereke törött Kotsis. Mond meg tehát; mi furdállya a mellyedet: közöld velem bajodat. Miért takarod gondolatidat, mint kotlos tyúk a tojássát? No mond meg hol a bibéd? Segítlek, vagy tanáttsal, vagy munkával. Nem tudgya az ember mellyik bukorba fekszik a nyul.

Peti. Ah! oda vagyok Botfalvai!

Botfalv. Hogyan volnál oda, mikor előttem állasz? ha tsak az eszed oda nem koszál, mert máskor is ki szoktak szökni a fölső várbul.

Peti. Ah! talán nékem is úgy áll tréfára a szám, mint néked?

Botfalv. De azt látom, hogy néked elgörbültek az ajakid, mint ha vad almát rágtál volna.

Peti. Nem tudod mi bajom vagyon!

Botfalv. (fére) jobban mint magad... Nem ám, mert a néma gyermeknek az annya sem érti a szavát. Ha tudnám, miért kérdezném? helyén van az eszem. Ha tsemereid vagyon, meg tudom én azt törni, tsak győzzed. [7]

Peti. Ah nem ott fáj!

Botfalv. Hát hol fáj? mond meg, majd ott tapogatom: többször is már kirántottalak én a sárbul.

Peti. Ki ugyan, de...

Botfalv. De! no mit de? mond meg már egyszer, mit szűszogsz? azt tartom, hogy nem ország titka.

Peti. Jaj mi haszna.

Botfalv. Mi haszna vagy bizon magad. No tsak mond meg, hol viszked?

Peti. Ugyan meg esett nékem a Dioszegi vásár!

Botfalv. Hogy hogy? talán valahol tányéros nadrágot mértek rajtad?

Peti. Hallyad. Minap hogy a Vojtásinál voltunk...

Botfalv. No már tudom, ne is beszéld. Nyertél úgy é, mint Bertok a tsikiban.

Peti. Hallgass' tsak. Vojtázni kezdettünk, elején tsak úgy szortam a sok vojtát, hilfet mint a polyvát.

Botfalv. A kutyának sem jó az első kölke.

Peti. Azután néki bátorokdván mélyebben vágtam a fejszemet, hogy sem ki huszhattam volna, s' azonnal kezdettem veszteni. Egyszer nagy volt a Kassa, mivel forhand voltam, vágyottam reá, mint eb a koatzra, fel veszem a kártyát duplára, s' bele buktam.

Botfalvai. Proficiat kednek. Az alutt tej próbálja meg a matskát. De már ugy én is tudnék. [8]

Peti. Itt utoljára pénzem nem lévén, szégyenletemben Gavallér létemre mit tudtam egyebet tenni? Némellyek modgyára, kik midön az erszénnyek meg éhezett, némü némü ezust, vagy arany jószágjokat másához küldik khosztba tsak hogy bé fedezett ringy rongy gavallérságjokat a nap sugárja ne süsse: mert tudod azt Botfalvai, hogy mostani modi szerént, szem láttára azok is páva farkat mutatnak, kiknek korog a hasuk, mint az alföldi komondornak, és ha valami laposka boronállya a hátok gerentzét, hogy az emberek észre ne vegyék, komplementiroznak; ki, s' be huzzák nyakokat, mint a tekenös béka.

Botfalv. Talán bizon te is ilyen harmintzadra jutottál?

Peti. Nints külömben. Mert pénzem nem lévén, s' a Gavallyérnak nevét, nem akartam a koldusnak nevével megváltoztatni, a kardomat, és orámat harmintz aranyos khosztba adtam Vojtási Uramnál, oly okkal, hogy ha két hét alatt ki nem váltom szabadon eladhassa.

Botfalv. No ugyan elmostkoltad a korbáts nyelét, tsak azt ne tselekedted volna.

Peti. Másképp elnem akart botsájtani, egy fillért sem akart adni külömben. Azután uj pénzzel, uj szerentsét próbálok, mind addég, még a harmintz aranyba tartott.

Botfalv. Szemesnek a játék.

Peti. Várákoss, még e semmi. Ezt látván a Nyeresi, ott előttem alkussza a zálogot, és mingyárt husz aranyat le olvas, a többit pedig akkor teszi le, mikor érette küld, ha én addég ki nem váltom. [9]

Botfalv. Ugy szokott a lenni: a ki kutyával fekszik, bolhássan kel föl. Még sok nap van hátra?

Peti. Keserüt van éppen ma két hete.

Botfalv. Ho! ho! ebül van a kend dolga: huj! huj! huj! tsak két nap előtt tátottad volna föl a málé szádat, de már most későn van, nem hollyag hogy felfujjam. O nem szánnám, ha Jupiter bugyogot tsinálna belöled. Ugyan mért nem mondottad meg ezt nékem előbb? hiszen ez előtt mindenkor tanátsommal éltél.

Peti. Egy helyet biztam, de meg tsalt a reménység. Már most nem tudom, melyre fordítsam a szekerem rudgyát.

Botfalv. No én sem tudom, ha ked nem tudgya. Maga kárán tanul a bolond.

Peti. Hát nem esik meg a szived, szegény Uradon?

Botfalv. Szegény pára!

Peti. Hát nem sírsz?

Botfalv. Nints veres hagymám: az egész nemzettségem száraz szemü volt, ki nem gördíthetek egy könyvet a szemembül.

Peti. Hát tsak nem segítesz rajtam?

Botfalv. Hogy segítek rajtad? ha tsak nyir poznával, meg nem pozná-zom bus fejedet.

Peti. Oh!

Botfalv. Ewvel segíthetlek. Oh!

[10]

Peti. Óda vagyok! nintsen pénzem! költsön senki sem ád.

Botfalv. Tudod az okát, miért?

Peti. Miért?

Botfalv. Azért; mert a ki költsön pénzt ad, vesz; mert ritkán vesszi vissza a pénzét baj nélkül. Ha kéred a kölcsönt, parasztnak, emberséget nem tudonak tartanak. A ki pedig költsön vesz másut, annak nyeresége vagyon, mert tsak az ítélet napján akarja meg fizetni, adosságát, a pedig későn lesz.

Peti. Ugy vagyon biz az, a mostani világban, de oh!...

Botfalv. Az ugyan tsak ugy vagyon, de oh!

Peti. Az atyámtul nem merek kérni, mert szálonként szedné ki a szemem szőrét.

Botfalv. Oh! Oh!

Peti. Ma viszi el Nyeresi a kardomat, és az oramat!

Botfalv. Oh! Oh! Oh!

Peti. Ha meg tudgya az atyám, ki kerget az árnyék világbul!

Botfalv. Oh! Oh! Oh! Oh!

Peti. Hát tsak ugy segítesz?

Botfalv. A mim van avval segítlek, a hol nints ott ne keress. Tudod azt, hogy másban nem gazdagultam az atyád házánál, tsak a sok Oh! Ah! és jajban, minden nap azt köllött énekelnem az udvaron, ugy hogy már a torokom is elrekedt abban a keserves Zsoltárban.

Peti. Már haszontalan, nints más mod benne. Adhatsz é, leg alább négy krajtzárt kölcsön? holnap vissza adom. [11]

Botfalv. Mitsoda? Négy krajtzárt? ho! ho! te is ökor alatt borjút keresel; De ha zálogba adom magamot még sem találok négy krajtzárt. De mit tsinálsz a négy krajtzárral?

Peti. Egy istrángot veszek.

Botfalvai. Minek az Istráng?

Peti. Föl kötöm magamot.

Botfalv. Ha ha ha! Isten en (gem o¹)kos kend, mint a nádi veréb! Másokat jámborság(ra) tanit a nyavalya, de téged latorságra tanított. Ha te föl kötöd magadot, ki adgya vissza nékem a négy krajtzárt? Vagy azért akarod magadat fel akasztzni, hogy engem meg jakaboly?

Peti. Ah! hogyan éljek világ tsufjára! Szinte ugy már ujjongatnak réám az uttzákon. O átkozott Vojta mire vittél! még annak is rosszat mondok, a ki ki gondolta.

Botfalv. Már most késü, oda van a fekete tsikó.

Peti. Inkább meg halok.

Botfalv. Ne sirj édes kotzám, azért meg nem halsz, még a lelked ki nem adod.

Peti. O hogy ne' sirnék keserüségimben?

Botfalv. Essös idő álom látás; ha tsak arany, vagy ezüst könyvek² ki nem gördülnek a tsipás szemeidbül, ezekkel soha ki nem váltod a zálogot. — De hiszen nem vesszük pénzen a reménységet. Légy jó szivvel, viszked a tenyerem, pénzt érez. [12]

Peti. O bár volna! ha most ki gázolhatok, soha feléje sem megyek a Veszedelmes Vojtának.

Botfalv. El hiszem, mert kinek a meleg tej meg égette a száját, az még a hideget is meg fujja.

¹ teljesen kifakult a tinta.

² a v kihúzza irónnal.

Peti. Ah édes Botfalvaim, vég reményem!

Botfalv. A no most tetszel. Való ugyan, nem azért mondom, de ha föl bitsakolom az eszemet, se Rátosi, se Kosdi tanács nem ér föl velem. Én ma noha nem tudom, honnan, reménylem, hogy te néked pénzt szerzek.

Peti. A vajha szavaid bé tellyesednének!

Botfalv. Tudod te azt, hogy mikor én jól fölötöm a gatyámat, mi képpen tudom a tsigát tsapni.

Peti. Most már tsak te benned van minden reménységem.

Botfalv. No meg elégszel avval, ha én ma a kardodat és orádat ki váltom Vojtásitul, vagy ha pénzt nyomok a markodba?

Peti. Meg elégszem, ha meg lesz.

Botfalv. De kérjél engemet szépen, fogadom hogy meg lesz.

Peti. Kintsem Botfalvaim, édes badarkám, kérlek szépen.

Botfalv. Ugy ládé. Már most ne alkalmatlankodgy, és hogy bizonyos légy, előre meg mondom, hogy ha mástul ki nem fatsarhatom azt a pénzt, az atyádat fejem meg egy tál korpánál.

Peti. Az Isten álgyon meg, ha a fiui tiszteletnek sérelme nélkül lehet, nem bánom, tsald meg mind atyámat, mind anyámat.

Botfalv. Elhiszem, hogy nem bánod, mert a szomjú ökörnek a zavaros víz is jó. De azomban bátran meg nyugodhatsz az egyik füleden, a másikkal takarodhatsz, mert pokol fenekéből is ki kotorázom én azt a pénzt te néked.

Peti. O adnak a jó egek!

Botfalv. Most azért az egész világ előtt hirdetem, nemes, nemtelenek, gazdagok, szegények, öregek, Ifjak, deákások, deáktalanok, atyafiak, rokonyok, komák, sogorok, örizkedgyetek tölem mint a szakállas asszonytul, senki ne hídgyen szavamnak, ha szintén tenyeremre ki pökném a lelkemet. Mert nem tudom, mi álnok, ravasz, tsalárdság patvarkodik ma körülöttem. Azért ha valakit meg ruházok, magának tulajdonítsa.

Peti. St, St, halgass kérlek!

Botfalv. Mi lelt?

Peti. Vojtási ajtaját zörgeti valaki.

Botfalv. Inkább a hátát zörgetné, egy sofa bottal.

Peti. Imhol ni, farkast emlegetünk, a kert alatt kullog.

Botfalv. Ejnye kő születte, hogy meg sétál magának, mint a Kunok ebe a homokon.

MÁSODIK KIMENETEL.

Vojtási négy szolgálival, és voltak.

Vojtási. Jösztetek ki ti álom táskák, egy bordába szőtt tzinkosok, jöszgom tékozloí, kenyerem ronto egerek, borom szopogató potkányok, kiknek soha semmi sem jut eszekben, hogy valami jót tselekednének, ha tsak nem öklözöm. Akkor is nékem fáj az öklöm; mert akár a falba verjem, akár ezeknek a hátára, mind egy... Ide állyatok... Soha a világ hátán gonoszabb tselédet nem láttam. [14]

Botfalv. (suttomba) kinek gézem gúz az ura, kótyon fity a szolgálja.

Vojtási. Hogy ök egy köröm feketényi hasznot hajtanának nekem, nem biz ök; hanem mint a sáskák a hová férnek, mindent meg emésztenek; telhetlen bőr zsákok... tágos horpaszokat tömiti Ma, holnap bőrekből is ki szorúlnak a kerekre valok. Ez az ök mindennapi dolgok: enni, inni, henyélni,

hazudni, lopni, tsalni, ragadni. A' farkasokra juhokat, vagy ezekre házamat bízni, mind egy patvar. De körmötökre hágok, ne busullyatok. Mikor az ábrázattjokat tekéted, merő ártatlanságnak tetszenek; pedig;¹ pedig bárány bőrébe öltözködött ravasz rokák... De halgassatok, s' hallyátok kemény parantsolatomat; ha álmokok, restek fogtok lenni, e-lészen a béretek: az eb kergető szíjjal bőrötöket úgy meg tarkitom, hogy a Tarka Vargáné tarka, barka szoknyája sem lesz tarkább, mint a ti bőrötök. Mert már olly meg átalakodott röstek, úgy meg rögzött bennetek a gonosság, hogy ha tsak vas villával nem szurkálnak, mint a bivalyokat, meg sem emlékeztek köteleességtekrül, korbáts alá született Nemzettség, soha nem lesz a hátatok lágyabb ennél a szij ostor-nál (it meg vág egyet a korbátsal). Ne gaz ember érzed? Így fizetnek annak, ki az urát olyba tartya... Szavaimra vigyázzatok. Ma születésem napját tartom, sok uri vendégeim lesznek.

[15]

Szolga (suttomba). Magunknak sints mit enni.

Vojtási. Te azért, kinél a veder vagyon, töltsd meg vízzel a kondérokot.

Szolga. Mi haszna töltöm valamennyi van mind likas'.

Vojtási. Hadd legyen ne gondoly vele, ha likas is' tsak te töltsd meg. Te pedig avval a fejszével úgy vigyázz, hogy a konyhán elegendő fa legyen, mert különben meg fejsze fokozlak.

Szolga. De hogy vághatok fát evvel a fejszével? a melyeg vizet sem fogja el ollyan tompa.

Vojtási. Majd meg köszörülöm én a hátadon.

Szolga. Nem köszörü kő az én hátam; s-azután mit vágjak vele? mikor egy darab fa nints a fa vágon.

Vojtási. Ha nints-is tsak te vágjál, mert máskép meg vágjak én.

Szolga. Tegnap is a szomszédbul kellett lopnom egynehány fát.

Vojtási. No azt jól tseleketted, ma is lophatok.

Botfalv. (suttomban). Hallod Peti? e tudgya a tselédét jóra tanítani.

Peti (Botfalvaihoz). Ne tsudáld azt, illyen a mostani praktika, ha nints ótt kotoráz a hol van.

Vojtási. Néked pedig azt parantsolom: tiszták legyenek a szobák, egy porotskát, egy pokhállotskát ne lássak, mert ki porozom a hátadot. [16]

Szolga. Ugy de seprőt vegyen az úr, mert az ujammal nem seperhetem.

Vojtási. Hát seprő nélkül nem tudol sepreni (meg vágja a korbátsal) ládd én seprő nélkül meg tudlak seperni.

Szolga. Add kezembe a korbátsot uram, én is tudok úgy seperni.

Vojtási. Te pedig asztalnok léssel; kés, villa, kalány, sótartó...

Botfalvai (suttomba). Igazán nints neked sotartód.

Vojtási. A poharak úgy fénylenek mint a tükör.

Szolga. Mesterség lesz a késeket úgy meg tisztítani, mert a rozsdá mind meg ette; azután a villák, poharak töröttek.

Vojtási. No töröttek lesznek a te kezeid-is... Néked pedig a pintzére léssen gondod, hallod otromba.

Szolga. Hallom Uram.

Vojtási. Ugy vigyázz a boromra, mint a szemed viláगरa.

Szolga. De hiszen Uram tsak bizd reám, tudok én a borral bänni.

Vojtási. Ha a palatzkra mutatok, hozz a közönséges borból, ha pedig a pohárra, a mázslásból, mert ugyan meg abrintsollak.

¹ írónnal törölve.

Szolga. Meg tselekszem... De magamra is lesz gondom.

Vojtási. És csak egy tseppet igyál, a nyakad tsigáján huzom ki a gégedet.

Szolga. Hiszen Uram a nyomtató lónak sem szokták bekötni a száját. Azonban ne féltsd töllem, mert én a számban sem szenvedhetem meg a bort. [17]

Vojtási. Ha meg szenveded, majd szenved az al feled is. No ki adtam parantsolatot.

Szolga (suttomban). Inkább a lelked attad volna ki.

Vojtási. Takarodgyatok dolgaitokra. Én a piatzra megyek. Te pedig gyermek a vendégek erszénnye körül egerész, a kinél pénzt sajditasz, súgd meg nékem, hogy azt Vojtára ki híjjam, és úgy az ebednek árát meg vegyem rajta, a többit már tudod.

Gyermek. Jobban tudom a Miatyánknál, vagy a tiz parantsolatnál.

Vojtási. No ti mennyetek dolgotokra (elmennek a szolgálak). Igazán mondom, hogy valamim vagyon, mind a Vojtából nyertem. Eleget zúgolodnak ellenem az emberek, hogy hamissan Vojtázok, tsalom őket, hogy se Istenem, se lelke nints. De én avval annyit gondolok, mint a tavalyi hóval. Elég az azon, hogy pénzt nyerek ravaszságom mellett; a félenk lelki ismertetük vesztvén engem gazdagitnak. A Szükmarkosi Petit is derekassan meg nyeggettem, ha ma ki nem váltya a zálogát, elviszem a Nyeresinek.

HARMADIK KIMENETEL.

Peti, Botfalvai, Vojtási, Gyermek.

Peti. Hallod Botfalvai mit beszél?

Botfalv. Hallom mind a két fülemre.

Peti. Mit javaslasz mi tévő legyek.

Botfalv. Semmit sem busúly, régen jót akartunk mi egymásnak, majd busulok én helyetted is, helyettem is. Meg abrakolom én ötet neve napjára, de elvásik a foga benne. [18]

Vojtási. Mulik az üdö, a piatzra köl mennem... Meny előre gyermek.

Peti. Jaj elmegy hid vissza.

Botfalv. Majd meg szollitom. Vojtási Uram egy szóra.

Vojtási. Elkestem, sietnem köll.

Botfalv. Hej ma születet Vojtási Uram, egy szóra, tekénts vissza, valamit akarunk mondani.

Vojtási. Mi dolog ez? ki akadályoztattya az útamót?

Peti. A ki téged meg boldogított.

Vojtási. Elkéstem, sietnem köll.

Botfalv. Hiszen hetykén, petykén beszél ő kegyelme, mint ha el adta volna a buzáját: Mi is voltunk két két pénzel a vásárban.

Vojtási. Alkalmatlan vagy (más felé indul) előre gyermek.

Peti. Meny elejbe Botfalvai.

Botfalv. Ketten vagyunk álljuk meg az úttját.

Vojtási. Mitsoda garázda emberek ezek?

Botfalv. Hin hin Király fia kis Miklos, néked is csak kettő az orrod lika, mint nékem, talán nem szabad veled szollani.

Vojtási. Most nem érkeztem reá.

Peti. Kedves vendéged voltam én valaha.

Vojtási. Voltáért semmit sem ád a zsidó. A mi volt elmúlt, s-talán ebre fordult, kálmár azt nem fontollya.

Botfalv. Hasznodat akarjuk ám.

Vojtási. Hasznomat-é?

Peti. Azt ugyan.

[19]

Vojtási. Hasznomért; pokolba is el megyek.

Botfalv. Oda vár a Lucifer uzsonnára.

Vojtási (vissza tér). No hát mi kell néked, te ravasz róka?

Botfalv. Ugy áldjon meg az Isten, a mint mi kívánnjuk.

Vojtási. Nos! mint van kend Szűkmarkosi Peti Uram?

Botfalv. Vigan van, mint kinek a háza ég.

Vojtási. Könyörülnek rajtad, ha könyörületességgel a tselédemet eltart-hatnám.

Botfalv. Tudodé Vojtási, Mit akarunk?

Vojtási. Tudom igen is, hogy engemet felakasszanak.

Botfalv. Azt is, de mást is akarunk. Hallyad tsak kérlek.

Vojtási. Hallom, de tsak rövideden, ha mit akarsz, mert sietős dolgom van.

Botfalv. Szégyenli szegény, hogy ki nem válthattya az zálogát.

Vojtási. Szégyenletével ugyan ki nem váltya, ha tsak pénzt nem ád.

Botfalv. Az ám a bekenyője, a kutya is hust venne magának, ha pénze volna, de a lapos guta meg ütötte az erszényét.

Vojtási. Elég pénze van Attyának.

Botfalv. Ott az eb a pap réttyén, szabad a patak, de nem a palatzk.

Vojtási. Mért nem egeréssz az erszénye körül, lopott volna.

[20]

Botfalv. Ejnye Istentelen! hát még lopásra tanítod?

Vojtási. Arra igen-is, ha más modgya nints.

Peti. Én tsiphetnék valamit az atyámtul? a ki ugy örzi a pénzét, mint a sas a fiát.

Botfalv. Azután ugy nézz szemem közé, hogy nagyobb ennél a fiui tisztelet, a káposztás kontznál.

Vojtási. Vagy ugy. No hát avval a tisztelettel váltsa ki a zálogát, ha lehet.

Peti. Nints könnyebb, mint a nyomorultbul tsufot üzni.

Botfalv. Előbb vett szikrát a barát patko, mint sem ennek az attya egy kongót.

Vojtási. Hiszen nem minden ember attya; kérjen költsön valakitül.

Peti. A költsönnek még a neve is oda veszett.

Botfalv. Adgy hát te neki költsön.

Vojtási. Én é? Ki találtad mint Balás pap a vetsernyét.

Botfalv. Ha ennek nem akarsz adni, agy az én szakállamra.

Vojtási. Igen szabad szakállad van, még nem ettem bolond gombát.

Botfalv. Bizony okos gombát sem sokat ettél te.

Peti. Hát tsak nem könyörülsz rajtam?

Vojtási. Nem biz én, hiába sopánkodol, ha tsak aranyokkal nem sopánkodol.

Botfalv. Tselekedd meg kérlek, el né add a zálogát. Ha ennek nem hiszel, hidgy nékem, hét három nap alatt, ha mingyárt pokolbul veszem is, le teszem azt a pénzt.

[21]

¹ az s irónnal törölve.

Vojtási. Te néked hidgyek én?

Botfalv. Miért nem?

Vojtási. Mert ha néked hiszek, annyit tselekszek, mint ha ebre biznám a hájat, vagy farkasra a bárányt.

Botfalv. Bizony tsak annyi betsületem van nállad, mint te néked nállam.

Peti. Hát így hálálok meg velem tett jó tétéménnyeimet?

Vojtási. Elmúlt essőnek nem kell köpönyeg. De mit akarsz?

Peti. Leg alább kérlek, hat napot Várákózz, ne add el a zálogomat, s ne gyalázz meg.

Vojtási. Jó szívvél légy, hat holnapot is megvárok.

Peti. De talán tsak tréfálsz?

Vojtási. Keserűt tréfálok, sótt még többet mondok.

Peti. Ugyan mit?

Vojtási. Meg nyugodhatsz szivedben, mert már el sem adom a zálogodat.

Peti. O! el nem hihetem. Botfalvai, nem magasztalod ezt az én jó akarómat?

Botfalv. Mi nem Istenem hogy imádgyam, magasztallya fel a nagy szombati Herfotter Ámán palotájára.

Vojtási. Nints okod, hogy haláloamat kívánod.

Botfalv. Az igaz, hogy te jobban meg bännád az én haláloamat, mint én a tiedet.

Vojtási. Miért?

Botfalv. Azért ládd-é, ha én meg halok az egész városban nem lesz nagyobb gaz ember Náládnál, most még is ketten vagyunk. [22]

Vojtási. Azt tudom, ha nem mondod-is, mert mind a ketten egy huron pendültünk.

Peti. Ugyan mond meg igazán, el nem adod a zálogomat?

Botfalv. Szén-égetőnek tőkén a szeme.

Vojtási. Nem adom nem, hányszor akarod, hogy mongyam?

Botfalv. Ej ugy áll a szád, mint nékem, mikor hazudok.

Vojtási. No igazán mondom, hogy el nem adom, mert már el-is adtam.

Peti. Jaj mit hallok tőlle!

Botfalv. Hogy a zálogodat eladta.

Peti. Égessenek meg!

Botfalva. Kár volna reá vesztegetni a fát, inkább a kutyák egyék meg.

Peti. Hogy mered azt tselekedni, te átkozott?

Vojtási. Tégy rolla, ha bánod, nékem ugy tetszett, hogy eladgyam.

Peti. Nem de azt fogadtad hogy el nem adod?

Vojtási. Ember fogad fogadást, eb a ki meg állya.

Peti. Hát ez az igazság, te latrok orgazdája?

Vojtási. Én lator vagyok, de van pénzem, te igaznak tartod magadot, s egy fa pénzed sints.

Peti. Hol vagyon Botfalvai, állj ide balyra, terhellyük meg szidalmakkal ezt a pazdérján nevelkedett gazembert. [23]

Botfalv. Öszve veszett hajdina, minap riskásával, társul hijta a tziberét: szivessen meg tselekszem, bizd reám a dolgot. Te állj jobbra, én kezdem a nó-tát, te kontrállj (itt körül veszik Vojtásit).

Vojtási. De be illyenének juhász kutyáknak!

¹ ered. tölled.

NEGYEDIK KIMENETEL.

Botfalvai.

El ment. Már most mit tsinálsz Botfalvai? föl biztattad az uradot, mint katona a lovát: hol veszed, vagy hol keresed föl azt, amit ígértél? holott azt sem tudod, mellyik végét fogjad a botnak. Ha pénzem volna, könnyen ki huzhatnám a sárbúl, de koldús kutya vagyok: költsön vennék de senkinél sints hitelem, elvesztettem minden hitemet, mint a lotó futó tzigány... Már most honnan kezdgyem a vásznat szöni, s-mi féle bordába, vagy hol végezzem nem tudom. Sokat akar a szarka, de nem bírja a farka; ember köll itt a [26] gátra. Tsak könnyebb valamit meg ígérni, mint sem meg tartani. De hiszen máskép, nagy uraknak szokása sokat ígérni, semmit sem adni... Mind azon által Botfalvai Gazi ember vagy te a talpadon, eddig sok emberekkel ujjat tudtál huzni, s-mindenki a tiéd volt: a vivat. Valamint a Poéta, midőn verseket akar írni, azt is ki gondollya, s-ki keresi, a mi soha sem volt, nints, nem is lesz, merő költemény igazságnak színe alatt adgya föl az embereknek: Ugy fogok én is tselekedni, s-poéta leszek, és azt a pénzt, mely talán még a Selmetzi bányákba vagyon, ki ásom ma valahonnan. Az öreg Szükmarkosit akar-tam hállomba keríteni, de nem tudom, hogyan szagolta meg vizsla orrával akaratomat, már most tsak kapdosom, mint a dunába haló ember. De de amott kullog a vén tsausz Lotsondával, akar miként fordúl a kotzka ebből a vén zatskóbúl veszem én ki azokat az aranyakat, mellyeket az uramnak adok. Most itt meg húzom magamot, hogy a beszédgyeket ki vehessem.

ÖTÖDIK KIMENETEL.

Szükmarkosi Fülöp, Lotsonda, Botfalvai.

Szükmarkosi. Ha a kártyásokbul birót választanának, leg többen az én fiamra voxolnának. Hallogatom, hogy a Vojtásinál kardgyát, oráját, pénzét elpenderitette a gaz gyermek, de majd elevenére hágok. [27]

Botfalv. (suttomba.) No oda van a reménység, meg akatt a tengelyem, a melly ezüst bányába akartam kotorázni, be vágták az uttyát hozzá nem férhetek.

Lotsonda. Ha én rajtam állana egy új egyig föl akasztatnám a rágalmazokat, mint pedig azokat, kik az ilyeneket halgattyák. Amazokat nyelveken, emezeket pedig fülökön fogva. Tsak igaz az, a rozsz nyelv bika alá is borjut tehet. Korán sem igaz az, a mit a fiadrul hazudnak, a petsenyének mindenkor nagyobb a füstye szagánál. De ha szinte igaz volna is, mostani világba se nem tsuda, se nem ujság, ha az ifiu jagyzik, azért Gavallér.

Szükmar. Ugy ám, ha nyerne, de veszt.

Lotsonda. Ugy ám ha a kontzát meg eszi, levét is hörpentse, mert úgy méri a fontyát. Valakinek tsak köll veszteni. Ma veszt, holnap nyer.

Botfalvai (suttomba). Ugyan meg tolt a kerekemet.

Szükmarko. Tsak nem akarom én azt hogy jadjon.

Lotsonda. De azt hiába nem akarod. Azt tartom magad sem volnál jobb, ha már a sok pintek el nem ért volna. Igen jámbor Atyának köll lenni, a ki jobb fiat akar nevelni, mint maga.

Botfalv. (Suttomba) A kutyának tsak eb a kölke.

Lotsonda. Elöttem a képed, bizony magad is még inaidat birtad, hozzá láttál a kártyához azért ne tsudáld, hogy a fiad apjára ütött.

Botfalv. De kár hogy ennek a Lotsondának nints fia, mert ugyan szépen fel tudná ötet nevelni.

Szükmark. Ki beszél itten, mint ha a Botfalvainak szavát hallanám, az rontotta meg a fiamot, a volt mestere minden roszbá, de meg tsigáztatom. [28]

Lotsonda. No már ez bolondság, oly hamar haragudni. Nem köll hirtenkedni, lassan járj tovább érsz, szép szóval mind ki veheted belőle, ha igaz-é a mit beszélnek a fiad felől. A tsendes, és erős szív a nyomorúságot felében meg könnyebbíti.

Szükmar. Szavadot fogadom (Botfalvai felé indul).

Botfalv. Feléd jönnek Botfalvai, készítsd magadat... Elsőbbben az uramot üdvezlem. a mint illik, azután Lotsondát.

Szükmar. Hozott Isten Gazsi, mit tsinálsz?

Botfalv. Így állok itt ni.

Szükmar. Nézd Lotsonda, melly mérészen szembe állott, mint ha ő volna a kis bíró.

Lotsonda. De látom ugy néz szemedben, mint ha föl hágott volna az uborka fára.

Botfalv. Illik az, hogy a szolgál, a ki semmi roszbá nem érzi magát, kevélykedgyen, fő képpen a maga Ura előtt.

Szükmark. Valamit kérdek tőled Botfalvai, ha meg mondd, a mit én tsak messziről hallottam.

Botfalv. Nem mondom biz én.

Szükmar. Nem-é?

Botfalv. Mi haszna mondom mikor soha sem hiszed el, a mit mondok?

Lotsonda. Szükmarkosi, le tsepül e ma téged szóval, ugy gondold meg, hogy nem Botfalvaival, hanem Socratessel beszélsz. [29]

Botfalv. De látom, tsak ugy van az, már tsak annyira betsülsz, mint a szeméten heverő rongyos botskort. Nints több hitelem nálad, mint ebnek a konyhában. Tudom, tudom azt kívánod, hogy roszt legyek, és többször meg verhessél de tsak azért is jól fogom magamat viselni, mert látom hogy igen vásik fogad az alfelemre.

Szükmar. No no, halgass tsak egy kevésse, hogy a mit akarok, meg mondhassam.

Botfalv. Halgatok, halgatok, ámbár haragszom reád.

Szükmar. Mit? te szolgál uradra haragszol?

Botfalv. Azt tsudálad? ritka szolgál, a ki urára nem haragudnék?

Szükmark. A mint veszem észre, másképp gondolkozol te engemet meg tapogatni, hogy sem én szándékoztam tégedet meg tsapatni: kerülnöm kell a vermes utat.

Lotsonda. Mit gondolsz? valóban méltán haragszik reád, mikor semmit sem hiszel neki. Az uraknak hitetlensége is nagyon rontya a szolgák hivségét, mert mennél kevesebbet hisznek az urak, akkor a szolgák annál nagyobb ravassággal, és fortelyal élnek, s-akkor tsallyák meg urokat, midőn ezek elhiteitk magokkal, hogy meg nem tsalattatnak.

Botfalv. Ugyan jól tudod a szolgák természetét, talán te is szolgál voltál valaha?

Szükmar. Ugasson az eb, tsak meg ne harapjon, ójni fogom én magamot, hogy ne ártson. De te Botfalvai mit felelsz?

Botfalv. Kérdezz, oly igazán meg felelek hogy no.

Szükmar. Tehát vigyázz sezt az ígéretedet tartsd meg. Igaz-é, hogy a fiam játéokra attá magát. [30]

Botfalv. O de hogy igaz, annyira van az igasságtul, mint ide az öreg oltár, már két hete, hogy kártyát sem látott.

Szükmarko. Hát az igazé hogy a kardgyát, és oráját bezálogította.

Botfalv. (Suttomba) Talán a Lucifer sugta meg neki.

Szükmar. No mond meg igaz-e?

Botfalv. Mi tagadás benne igaz biz az.

Szükmar. Hát igaz-e hogy te én töllem tiz aranyat ki akarsz tsalni?

Botfalv. Ennek ördöge van.

Szükmar. Hej!

Botfalv. Azt tsak azután mondom meg.

Szükmar. Hát ez a hivség?

Botfalv. A te fiad meg elégszik az én hivségemmel.

Szükmar. Mért nem mondottad ezt nékem?

Botfalv. Azért mert soha sem voltam hir hordó, nem is akarok lenni. Azután nem akartam új modit a városba hozni, s-a szolgálkót arra tanítani, hogy minden rottyot az uroknak be mondgyanak.

Szükmar. Ejnye tsapontó fára való, hát tsak úgy?

Lotsonda. Igazat mondott ne haragugy.

Szükmar. Húj! húj!

Botfalv. Tsendesegy le uram, mert igazán meg vallom, mért nem mondtam meg, hogy vojtáz a fiad.

Szükmar. Miért?

[31]

Botfalv. Mert a fiad, ki is nékem szinte úgy uram, mint te, hátul költötte volna a sarkomat, ha meg mondtam volna.

Szükmarko. Hát azt nem tudtad, hogy kutya lakziba foglak tántzoltatni, ha el tagadod, és én meg tudom?

Botfalv. Sött igen is jól tudtam.

Szükmar. Tehát mért nem mondtad meg?

Botfalv. Mert a fiadtul réam következő veszedelem közel volt hozám te töled nem sokat tartottam.

Szükmar. Nem-e no meg tsapatlak gaz ember.

Botfalv. Nem bánom, jól szoktattad bőrömet a tsapáshoz.

Szükmar. Jól hogy előre meg tudtam... De már mit tsináltok, mert én tölem ugyan, egy batkát sem nyertek, azon kívül mingyárt ki hirdtettem, hogy senki költsön ne adgyon.

Botfalv. Én pedig azért tsak egyszer sem ütöm falba a fejemet, sem másnak nem könyörgök, még te élsz, mert te töled nyerek.

Szükmar. Én tölem?

Botfalv. Ugy gondolom, hogy nem a more-rajdátúl.

Szükmar. Szűrű ki a két szememet, ha egy kongot adok.

Botfalv. Adsz, azért előre intlek örizkedgyél tölem.

Lotsonda. Nagy fába vágod a fejszédet.

Botfalv. Régen meg álmottam én azt.

Szükmar. Hát ha nem adok?

Botfalv. Tsáváltasd ki a bőrömet. De hát ha adsz?

Szükmarko. Ember ne legyenek akkor, ha szabadon el nem btsájtlatk.

Botfalv. Meg emlékezzél szavaidrol, előre intlek, örizkedgyél tölem. Ime evvel a szükmarkú kezdeddel tiz aranyat le töszöl ma nékem.

[32]

Lotsonda. Tsak akkor hiszem, mikor látom.

Botfalv. Akarod-e hogy még többet mondgyak, a min még jobban fogtok tsudálkozni.

Lotsonda. Örömet fogom hallani.

Botfal. Minek előtte Szükmarkosi Urammal hartzolok, más hartzot végzek el.

Szükmar. Vallyon mitsodást?

Botfalv. Vojtásinak végig huzom a száján a mézes madzagot, a fiad zálogát ki váltom, estvélig mind a kettő meg lesz.

Szükmar. No ha azt meg tselekszed, diadalmasabb leszél Nagy Sándornál. De ha végbe nem viszed, nem de meg érdemled, hogy kalodába zárattasalak?

Botfalv. Sőt inkább szegesztess az udvar kapujára, mint a bagolyt szoktál, ha végbe nem viszem. De ha meg leszsz, adol akkor tiz aranyat?

Lotsonda. Százat is ígérhetsz: mert abból tsak annyi lesz, mint a Debretzenyi Samú nadrágból.

Botfalv. De hallod pusztá ígéletért, egyet sem lépek, ha tsak meg nem adgya.

Szükmar. De Lotsonda! tudod mi jutott eszembe? hátha ők öszve szűrték a savót Vojtásival, hogy ravasságokkal körül vegyenek, s-igy sajtolhassanak ki tőlem valami pénzt?

Botfalv. Én szürtem öszve a savót Vojtásival? aval a giz, gaz, lityon fittyel? a sáros lábamot sem törülném hozzá. Nem vagyok én két udvar ebe. [33]

Szükmar. No no! hiszen majd meg válik, hány zsákkal tellik.

Botfalv. Sőt inkább, Szükmarkosi, ha mi öszve szöyetkeztünk, vagy ha valamikor tanátskoztunk a dolog felül, vagy egy szót ejtettünk, valamint a könyvben sűrűn szokták nyomtatni a betüket, oly sűrűn szürdáltasd öszve a testemet szilfa tövissel.

Szükmar. No tehát ha tetszik, indúly az utba.

Botfal. Lotsonda uram, kérem kedet, el ne mennyen valahová, még vége nem lesz a historiának.

Lotsonda. Én ugyan a pusztára szándékoztam, de tsak meg várom a végét.

Botfalv. Emberséges ember vagy. Majd látol forgó szeleket.

Lotsonda. Örömet fogom látni, mit fogsz koholni a ravasság méhellyében, és ha ez nem akarja adni az ígért tiz aranyat inkább én adom meg.

Szükmar. Én el nem tagadom.

Botfalv. Mert bizony ha meg nem adod, minden utzába ki kiáltom, hogy nem vagy embere szavadnak... Most horgyátok el innen sátorfátokat, hagy tzövekellyem le a vadász hállomat.

Szükmar. No tehát el menek.

Botfalv. De az Ur othon légyen.

Szükmar. Jól van, jól.

Lotsonda. Én meg a piatzra megyek.

Botfalv. Isten hírével ballagjon kentek. Most én az elmém méhelyébe megyek, számot vetek az eszemmel, és minden fortélyaimat jó glédába állítom... Ti azonban egy pitzint mulassatok. [34]

MÁSODIK VÉGZÉS.

ELSŐ KIMENETEL.

Botfalvai.

Ugyan jól keltem én ma föl, mindenek szám izére folynak, minden talál-
mányom alkalmas, helyes minden eszem gondolatya, nints miben kételked-
gyek, s-mitől féljek (a homlokát megüti). Itt a só tartó ni, nem megyek sóért
a szomszédba; nagy bolondság is, másutl kérni szamarat, ha magadnak lovad
van, vagy dolgodat egy bolond vargára bizni, ha magad végezheted... Azért
Botfalvai, ha a gusalyra ültél, ugy pergesd az orsót hogy jó fonónak mongya-
nak, más kettős, hármasságot, s-hitetlenséget állítottam a mellyem' bás-
tyájára, akár hól meg ütközhetek ellenséggel: bizok fortélyos ravasszágom-
nak sántzaiban, hogy könnyen árkot ugratok az Uram ellenségeivel. Most sze-
meitek láttára ezt az ifiaknak közönséges ellenséget, húzó, tsaló, ragadó hite
szeget kerékre való Vojtásit akarom ki Vojtázni: tsak vigyázzatok, mert biz-
tat a szerentse, mindgyárt el kezdem ostronlani a várát, már a forspontokat
mind el küldöttem. Nagy erőre éppen nem lesz szükségem, mert én magam
katona is, tiszt is, kommandant is, pattantyús is leszek... Sok ez egyszerre,
de ki tellik tőlem, mert jó rendbe van a szénám. Azután ha Vojtásit meg ve-
szem, a tsalárdság regementét, az öreg Szükmarkosi vára alá rendelem, a
nyert praedát magam, és társaim között felosztom, hogy ismérjen meg [35]
az egész világ, ki tehene alatt szoptam. Meg mutatom azt, hogy én derék
vitéz katona vagyok... De de jaj amott egy valóságos katona jön, hát ha
meg hallotta, s-reám támad, ugyan meg fenyegetem a sarkommal, inkább tsak
meg húzom itt magamot, talán maga szaván fogom meg a harist.

MÁSODIK KIMENETEL.

Lépesi. Botfalvai.

Lépesi. Ez lesz az az utza, mellyben igazított az úram, a mint sajditom.
Azt mondotta, hogy harmadik ház, az ebek kapujátúl, a hol Vojtási lakik, a ki-
nek ezt a pénzt és levelet küldötte. Bár tsak valakire akadnék, ki bizonyosan
meg mondhatná, ha itt lakiké ő kelme ab hengyi uram?

Botfalv. Tsitt, tsitt! az én emberem ez, ha a szerentse el nem hágy;
ujra köl az eszemet penderíteni, új fortélyt köl ki kohlolni, mert minden ta-
nátsomat föl forgatta. De ugyan meg vendégem én ezt a Lengyel Követet.

Lépesi. Majd itten kotzogatatom az ajtot, talán ki jön valaki.

Botfalv. Majd meg kotzogatlak én, ne busully. Mi, nem apád tsináltatta
ezt az ajtot, Ki lova fia vagy? vagy mit akarsz? [36]

Lépesi. Talán te vagy Vojtási?

Botfalv. Én tsak vitze Vojtási vagyok.

Lépesi. Igen okossan beszélsz, nem értem.

Botfalv. Mit tehetek én róla, ha tökkel ütötték a fejedet. Valahányszor
nints ide haza, az uram, reám bizza a házat.

Lépesi. Tehát tsak kapus vagy te?

Botfalv. Mitsoda? ugy nézz a szemembe, hogy én a kapusnak is parant-
solok.

Lépesi. Ur vagy-é vagy szolgál?

Botfalv. Szolga mikor szolgálok, Úr mikor parantsolok, de most szolgálásban vagyok.

Lépesi. Kár is volna számárra a bársony nyereg, a szád sem áll az uraságra.

Botfalv. De látom, téged urnak teremtett az Isten, de elegendő költséget elfelejtett adni.

Lépesi. (suttomba) Nem tetszik nékem ez az ember, ravasz róka ez.

Botfalv. (suttomba) Üllő vasam lesz e ma nékem, kikalapátsolok ma belőle egynehány tsalárdságot.

Lépesi. Mit szúszogsz magadban, mint a náthás matska?

Botfalv. Mit nézel reám, mint az Esztergomi roka? te vagy é a Nyerésinek embere? a ki tőlünk harmintz aranyon egy ezüst kanalat, és...¹ órát meg alkudott, husz aranyat már előre le teve, tizzel még tartozik.

Lépesi. Én vagyok, de láttál valahol engemet ez előtt, mert ebbe a várasba életemben nem voltam.

Botfalv. Én tégedet ugyan soha sem láttalak.

Lépesi. Hát hogyan tudod, a miket mondottál?

Botfalv. Hogy ne tudám, mikor én vagyok a vice, és Vojtási uramnak belső tanácsossa. De még azt is tudom, hogy ma költetett volna elküldeni a tiz aranyat, még sem küldötte meg.

Lépesi. De bizony meg küldötte.

Botfalv. Talán te hoztad el?

Lépesi. Én.

Botfalv. Hát hol van?

Lépesi. Itt nálam.

Botfalv. Tehát tsak add ide, mind egy, akar nékem, akar az uramnak adod.

Lépesi. De nálam nem egy.

Botfalv. Nékem bizvást ide adhatod; én vagyok Vojtásinak szám adoja, én szedem be a pénzt, én fizetek, én adok a kinek köll.

Lépesi. Én avval nem gondolok, ha a Frantzia Királynak szám adója vagy is, de a te kezembe egy fillért sem adok.

Botfalv. Talán nints annyi emberségem nálad?

Lépesi. Mit tehetek én róla, ha nints, te vagy az oka, nem én.

Botfalv. Ha téged a kert alatt találtak, s-a vályóba kereszteltek, én sem vagyok Szegedi bétyár fattya, derék Kurialis nemes embernek gyermeke vagyok.

Lépesi. De látom, azért szegöttél Vojtásihoz korpa hüvelynek. Hány lovat nyúzott az apád életében?

Botfalv. Hány ebet vert agyon az apád életében?... De ne enyelegj, add ide a pénzt, meg lesz fizetve mint ha magad adtad volna Vojtási Uramnak.

[38]

Lépesi. Bátorságosabb helye vagyon a zsebembe.

Botfalv. Még valahol elveszted, azt nyered vele.

Lépesi. Ha néked adnám, minden bizonyal elveszteném.

Botfalv. Ejnye kutya pára, hogy mered feszegetni a hitemet? mint ha nem ezer annyit bizott volna reám Vojtási Uram.

¹ törlés, olvashatatlan

Lépesi. Higgyék el mások, én avval nem tartozok.

Botfalv. Mintha azt mondanád, hogy meg akarlak tsalni.

Lépesi. Sőt inkább mint ha te mondanád, és én oly gyanúba volnék.

De ha szabad tudni, mi a neved?

Botfalv. Eb kérdi.

Lépesi. Kutya mondgya.

Botfalv. Hallod-é, az én nevemből tsúfot ne üzz, mert ollyat szabok a nyakad közé, hogy mingyárt le esik a nadrágod.

Lépesi. Ne haragugy, egy szó nem embör ölés, Ithon van az urad? hijd ki ha ide haza van, had végezzem vele dolgomat szaporán.

Botfalv. Nints ithon, oda ment törvénykedni a bíróhoz, hanem tsak tedd le nálam a pénzt, soha jobb kézre nem adhatod.

Lépesi. Hallod-é, nem azért bizta reám ezt a pénzt az uram, hogy elvessem, ha nem hogy Vojtásinak adgyam a zálogért. Látom, a hideg ráz, mivel nem szabad hozzá nyulnod. Másnak ugyan a kezébe nem adom, ha nem tsak Vojtásinak magának. Azomban ha haza jön az urad, add oda néki ezt a levelet: benne vagyon a jegy, melyrül meg tudgya, hogy ki által köl elküldeni Nyesinek a zálogot.

Botfalv. Jol tudom én azt, ha nem mondd is. Ugy egyezett meg az urad, Vojtási Urammal, hogy a ki által maga képét levélben elfogja küldeni a pénzel együtt arra bizza a zálogot.

Lépesi. Mind igazat mondasz.

Botfalv. Nem is szoktam én hazudni, gyülölöm a hazugot, mint az ördögöt.

Lépesi. Mert biz ez is hazugság, a mit mondtál. Ha nem tsak add kezébe a levelet.

Botfalv. Meg tselekszem. De mi a neved, hogy meg tudgyam mondani az uramnak.

Lépesi. Engemet Lépesinek hinnak.

Botfalv. Lépesinek? hord el magadat innen, nem tetszik a neved. Ide ugyan a házunkba be nem mész, mert még a kezedhez ragadna valami.

Lépesi. De Ebkérdi, tudod é mire kérlek?

Botfalv. Te kérded. Tudom ha meg mondd.

Lépesi. Én egy kevésé el megyek a vendég fogadoba a kapun kívül, ahhoz a vastag vén sánta Borához.

Botfalv. No mit akarsz?

Lépesi. Tselekedd meg azt a jót ha haza jön az urad, hijj el engemet.

Botfalv. Szívessen meg tselekszem.

Lépesi. Igen elfáradtam az utba, majd egy kevésé meg nyugszom.

Botfalv. Okossan tselekszed. De azután ha éretted megyek, mingyárt el jöjj.

Lépesi. Elébb ugyan valamit főzetek magamnak, mert harmad napja hogy egyet nem laktam a hasammal. [40]

Botfalv. Ha jeget eszöl, vizet iszol, lapuval takarodzol, ne fély a hidegtül.

Lépesi. Álmos is vagyok.

Botfalv. Ha jó lakol fekügy le, jó be takarodzz, szerentsés leszal ha meg izzadsz.

Lépesi. Eleget izzadtam az útban. Isten hozzád Ebkérdi.

Botfalv. No tsak eregy, és alugy addég, még utánnad megyek.

HARMADIK KIMENETEL.

Botfalvai.

El mehetsz orrod után a hová akarsz, és tsak akkor jöj visza, mikor én éretted megyek, majd meg eszed a Kokai lentsét. No ugyan kezemre jádzik ma a szerentse: szegény Lépesi, lépessőbb vagyok én te nálad, mert a lépemre fogtalak, s-engemet magad útra valoddal a tévelgésből igaz utra vezetted. Soha alkalmatossabban nem eshetet a dolog, mint sem hogy ezt a levelet kezemhez kerithettem; mert ebben vagyon valamit akarok; ebben vagyon minden ravasságom, minden tsalárdságom, hamisságom. Itt a pénz, itt az uram kardgya, s-orája. Már ugyan minden fortélyos találmányaimat, practikás álnokságaimat jól elrendeltem, mellyek által elakartam ragadni Vojtásitúl az Zálogot, de már most meg forditom a köpönyegemet. Probályon már most velem szembe állani, akar mitsoda bölts Bak-ló-rákos Bakalaureus, ha ki nem vetem kerekét a kerég vágásból, itt az orrom ni. Tsak hasznos a hazug. [41] ság, hijjába mondgyák a Papok, hogy nem jó hazudni, ezt a mostani világ nem hiszi, nem is tartya. Nem jó bizony, ha sarkadra hágnak, ha okossan nem tudsz vele élni, vagy ha természet szerént tők filkó vagy, s-azt hazudod, hogy a ravasz emberek¹ és az ebnek egy az orra, az épen nem vétek. Én ha Lépesinek igazat mondottam volna, s-nem hazudtam volna, hogy a Vojtási szolgája vagyok, az igazság föl döntötte volna a bak szekeremet. De sokat presbitálok, múlik az idő: addég köll a vasat verni, még meleg. Most én evvel a levéllel hármát szedek reá: az öreg Szükmarkosinak ki vájom mind a két szemeit: a Vojtásinak egy láb-törő követ gördíték eleibe: a Lépesinek ugyan be lépezem horpász kapuját. De imhol az uram, nem tudom kivel; it megvárom.

NEGYEDIK KIMENETEL.

Peti, Kártyási, Botfalvai.

Peti. Meg mondam Kártyási, mi furdállya szivemet. Hidd el, ugy vagyok, mint a verembe esött farkas... tudod már szükségemet.

Kártyási. Tudom igen is, de már most mit akarsz velem tselekedni?

Peti. Tudol é valamit a zálogom felül?

[42]

Kártyási. Hallottam, hogy a kardodat és orádat...

Peti. Mi tagadás benne, jól lehet szégyenlem.

Kártyási. Hagy békét annak a bolondságnak.

Peti. Az inasom Botfalvai parantsolta, hogy valami jó akaró embert vezetnék hozzá.

Kártyási. Én nem tsak jó akaród, hanem jó barátod is vagyok. De ki az a Botfalvai?

Peti. Egy tüzrül pattant hamis fortélyos ember, az meg ígérte, hogy a zálogomat akar hogy ki tsallya Vojtásitúl.

Kártyási. Azon ne búsuly, lehet arrul modot találni; nints oly kemény kő sziklya mellyet el nem lehetne szórni.

Botfalv. Majd meg szollitom ő kegyelmeket!

Peti. Ki beszél itt?

Botfalv. Haja huja haja huja! tégedet tégedet Szükmarkosi Peti akárlak, a ki Botfalvainak gyakorta bottal foldoztattad az ülepét kinek én három-

¹ = sic(átfirkálva)=embernek.

szor három harmintz három hazugsággal nyert örömet hozok ebbe a le petsé-
telt kis papiroskában,

Peti. Ez a Botfalvai, ha nem ismérted ötet Kártyási.

Kártyási. Ejnye hóhér kölke, hányta magát, mint a fing a gatyába.

Botfalv. Adgy parulát Peti.

Peti. Én tenéked parulát adgyak? minek a parola?

Botfalv. Majd meg mondom azután tsak te adgy parulát (ád neki). há-
rom féle örömet hozok, de kilentzet is megér, mert három ravasz rokát ke-
leptzémre keritettem, mind itt vannak petsét alatt. Már most az eb ugatta
országán ne fély a vakságtul, még engemet látsz. [43]

Peti. Ime ezt a betsületes embert hoztam ide.

Botfalv. Ezt hoztad ide? hiszen magadat sem birod.

Peti. Akartam mondani, ide vezettem.

Botfalv. Már a más, túró, ha nem pap sajt. De kitsoda ő keme?

Peti. Kártyási uram.

Botfalv. Ugy-e? Isten hozta Kártyási uramot!

Kártyási. Fogagy Isten Botfalvai! mi szükséged van reám, bátran pa-
rantsoly velem, ha mit akarsz, szívesen meg tselekszem.

Botfalv. Nem akarok nagy alkalmatlanságodra lenni.

Kártyási. Nékem semmi alkalmatlanságomra nem lesz, azért mond ki,
ha mit akarsz. Mitsoda levél ez a kezedbe.

Botfalv. Lám én tudom még sem kérdem. Nyeresi egy katona által kül-
dötte Vojtásinak, a hátra maradt tiz arannyal, hogy el vigye a zálogot, azt
én fortélyosan körül vettem, a mézes madzagot végig huztam a száján, s-az
árokba döntöttem.

Peti. O mit mondasz! a tiz arany is nálad van?

Botfalv. De hiszen ha az nálam volna, mingyárt végére járnék a pro-
cessusnak: eleget fartattam ugyan ötet, hogy kezembe adná, de semmire sem
mehettem.

Kártyási. Hát ugyan a levélhez hogy jutottál?

Botfalv. A pap sem praedikál kétszer, tudgyák ezek az urak, kik jelen
voltak, néktek azután meg beszéllem. [44]

Peti. Hát már hogyan vagyunk? tök-é vagy túros derellye?

Botfalv. Semmit se fély által ugrottam már a veszedelmes árkot, olda-
ladhoz kötöd ma a kardodat.

Peti. Én-é?

Botfalv. Te, te.

Peti. Az én kardomat?

Botfalv. Ne a Török Tsászárét, a tiedet, ha tsak hirtelen engemet meg
nem üt a guta, és ha valami kezemre való legényt adtok.

Kártyási. Mitsodás legénynek köl annak lenni?

Botfalv. Két lábúnak, két kezűnek, kinek az a két szeme között le felé
függjön az orra, az alatt keresztül legyen hasitva a szája. Azután a ki nem
sokat gondol a lelkével, ros, legyen, hamis, hazug, ravasz, tsalárd, ki ha
beteszi lábát a farkas fogó vasba, ki is tudgya rántani minden erköltsében
hasonló légyen hozzám.

Kártyási. Tehát, a miket elő számláltá mind a te qualitássaid.

Botfalv. Kéttség kívül, hogy mind az enyimek; azután idegen légyen.

Kártyási. De ha szolga lesz?

Botfalv. Szolgát akarok inkább, hogy sem valami málé szájú pityergő

úr fiút a ki kívül belől széllal van béllelve. A szolgálak jobban tudgyák a ravasság notájára aprítani lábaitak.

Kártyási. Minap szegődött az atyámhoz egy jövevény szolgál, a ki ez előtt soha nem volt ebbe a városba. [45]

Botfalv. Igen jól van a dolog. De még tiz aranyra is szükségem volna; ma vissza adom, mert ennek az atya fogadásból tartozik.

Kártyási. Azon ne törögy, adok én ne is keress másutt.

Botfalv. Az Isten áldgjon meg édes babám: de egy kard is szükséges meg egy mente.

Kártyási. Adok én azt is.

Botfalv. De látott-é az az ember valaha karón egy varjút? mert nem minden botbul léssen borotva.

Kártyási: De alkalmazatos, tavaliban is meg tudgya külömböztetni a málét a túros lepénytől.

Botfalv. Tud-é lentsét tsapni?

Kártyási. Szinte ugy ragad.

Botfalv. Hát haragot színlelni?

Kártyási. Haragjában ugy szikráznak a szemei, mint a Kováts méhelye.

Botfalv. Hát van-é szerentséje az igaz mondáshoz?

Kártyási. Aval talán soha sem élt.

Botfalv. Okossan tselekedte, mert régen circumdederumot énekeltek az igaz mondásnak, ha igazat mondasz mostani világban be török a fejed. De mit ha valamiben meg kapják?

Kártyási. Olyan mint az Angolna hal, ki sikámlik kezekből.

Botfalv. Hát esküdni tud-é?

Kártyási. Valamint a veres hagyma.

Botfalv. Szurkossak a kezei? [46]

Kártyási. És igen is, magyon, a szemedet is ki lopja, ha akarja.

Botfalv. Ennek betsületes embernek köl lenni: ha ugy vagyon a mint mondod.

Kártyási. Sött hogy tudgyad, mihelyest meg lát, azonnal maga meg mondgya, mit akarsz vele tselekedni.

Botfalv. Lehetetlen? vallyon szabad tudni mi a neve?

Kártyási. Ötet Retkesinek hiják.

Botfalv. Retkesinek?

Kártyási. Annak.

Botfalv. Ugyan honnan való?

Kártyási. Horpasz falvára.

Botfalv. Merre esik az?

Kártyási. Segges váron felül fingó Jutkának fia.

Botfalv. Lehetetlen? közelrül való atyámfia.

Kártyási. Meg lehet; de mit akarsz vele tselekedni?

Botfalv. Majd meg mondom. Nyeresinek szolgálának személljét kötöm reá; ezt a levelet a tiz arannyal vigye Vojtásihoz, hozzá el a zálogot; ez az egész mese. A többire majd meg tanitom mit köllessék tselekedni. Hanem most mentül hamarább föl öltözve vezessétek ötet Hörpentesihez.

Kártyási. Elébb ott leszünk, mint magad. Gyere Szúkmarkosi Peti.

Botfalv. No tsak mennyetek. Én a Lodingomat meg nézem, ha van-e elegendő puska ott, hogy el ne sikkasszam a Bataliomat. [47]

HARMADIK VÉGZÉS.

ELSŐ KIMENETEL.

Vojtási Gyermek.

A kit Vojtási rabjának tettek az egek, annál nyomorultabb állapot nem lehet a világ hátán; mert a vizes vásznat sem sulkollyák többet, mint ötöt. Nints napja hogy engemet szeginy párát, hatszor, hétszer meg nem kopogtatna, ha csak valami lopott jószágot nem adok néki. O de boldogok azok a Gyermek, kik iskolába járnak! mert ha néha néha le huzzák is a nadrágjokat, mind azonáltal jot tanulnak. De én szegény! Az apámat fel akasztották, az anyámat meg égették, mivel más módon el nem élhettem, Vojtási hálójába kerültem. Látván ő hogy ragados ujjaim vannak, s-hogy igen az apámra ütöttem, maga letzkéjére fogott, maga példájával úgy tanítgat, hogy ő nála alább való tolvaj ne legyek, s-idevel ő velem együtt fel magasztaltassam. Már hála Vojtásinak alkalmasint meg tanultam lopogatni: mert midőn az uram a vendégekkel le ül Vojtázni, én akkor körülöttök forgodok, mint a kis spirantz, és csak arra vigyázok, ki mit tselekszik, s merre néz? akkor hol egyiknek, hol másiknak a kassájára teszem enyves kezemet, két három aranyka mindenkor hozzá ragad, s-azt az uramnak adom, a ki engem erre a mesterségre tanított: mert ha eltagadnám, úgy meg abrakolna, hogy három hétig is be érném vele. Most is keményen meg parantsolta hogy neve napjára [48] leg alább hat aranykát elpenderitsek a vendégektől, mert másképp lábaimon fogva a füstre akasztat. Majd meg próbálom a szerentsét. De el halgatok, inhol jön már ő kegyelme is Vojtási uram, szakátsot vezet magával.

MÁSODIK KIMENETEL.

Vojtási, Szakáts, Gyermek.

Vojtási. A kik a piatzot étek piatznak hijják, bolondul hiják: mert a piatz, nem étek piatz, hanem tolvaj piatz: mert én ha lámpásal kerestem volna magamnak takarító embert, nem tanálhattam gonosszabbat ennél a szakátsnál a kit vezetek. A tzigány nem ditséri jobban a lovát, mint ez magát. Ha szóval köllene főzni, nints az egész sohonnába mássa; De ha dologra jön, maga se tudgya mit kotyvasszon.

Szakáts. Ha oly megvetett vagyok előtted, mért fogattál meg?

Vojtási. Kéntelenségből, mert mást nem kaphattam. De ha te oly derék szakáts vagy, mért nem szegődteél valami nagy Urasághoz?

Szakáts. Mert te nálaud többet kereshetek.

Vojtási. Az, az többet lophatsz, ugy-é?

Szakáts. Azután? nem én vagyok annak az oka, hogy máshoz nem szegődtem, hanem az urak.

Vojtási. Miért?

[49]

Szakáts. Azért, mert először senki sem akar fogadni oly szakátsot a ki leg jobb, de drága: ha nem kiki olyant keres, a ki leg otsóbb, akár tud főzni, akár nem. Azért őriztem én sokáig a piatzot. Mások egy garasért is be szegődnek: én ugyan aranyon alol a főző kanalat sem veszem a kezembe; mert nem úgy szoktam én készíteni az étkeket, mint némely szakátsok, kik a vendé-

geket ökrökké¹ teszik, mert füvet főznek, azt megint más füvekkel keverik, bürökkel, maszlagal, fog hagymával, mályvával arra ismét azt az átkozott szem ronto mustár magot törik, és még törik, tsak a szemek ki nem foly tőle; a vendégeknek pedig ki mondhatatlan has rágást okoznak. Azért oly rövid életűek most az emberek, hogy az olyan buriánnal tömik meg gyomrokat, a mitsodást az ökrök sem esznek.

Vojtási. Talán bizon te életet hozzabító étkeket szoktál főzni?

Szakáts. Azt hidd el, mert ugy meg tudom főzni a szalonás káposztát, hogy a ki belőle eszik két száz esztendeig is el élhet, ha tsak valami halálos nyavalya nem éri.

Vojtási. Vesz el minden hazugsággal.

Szakáts. Talán nem hiszed?

Vojtási. Nem ám ha Bétsbül jöttél volna is.

Szakáts. Ime négy aranyat teszek fel ha nem igaz.

Vojtási. Eregy koldus kutya, hol vennéd a négy aranyat?

Szakáts. Bizony nem mersz föl fogadni.

Vojtási. Én é veled? s erre a hazugságra, de két annyit is fel merek tenni.

Szakáts. No tsapjunk kezét, itt az urak láttára.

Vojtási. Meg bánod.

Szakáts. Az én gondom az.

Vojtási (kezet tsap). No kutya fia, légyen lúd ha kövér. [50]

Szakáts. Hanem a konyhára mindent bőven agy, a mit kérek.

Vojtási. Ugy nem mesterség lesz jó ebédet készíteni.

Szakáts. Mert kevésbül keveset, nem is igen jót lehet.

Vojtási. Talán azért kérsz mindenbül bőven, hogy bőven lopjál.

Szakáts. Talán azt gondolod, hogy találhatsz valahol oly szakátsot, a kinek sas körmei nem volnának? Nem bolond az ember, hogy kevés haszonyért piritsa magát a tüznél. Ha tsak nem takarit magának a mibül lehet, hogyan tartya magát, feleségét, gyermekét? Azt az Isten sem tiltya, hogy a szegény szakáts lisztetskébül, szalonátskábul, fűszerszámotskábul el ne tegyen. A nyomtató lonak sem szokták be kötni a száját.

Vojtási. Jaj átkozott! ha én azt előre tudtam volna! — hallod te gyerek, siess szaporán, dúgj el mindent a házba szeme elől: azután ugy vigyázz a szemeire, mint a magadéra, mert buját látod: akár hová fog nézni, te is oda nézz.

Gyermek. Értem uram.

Vojtási. Utánna járj mindenkor, akár hova megy, nyomába hágj.

Gyermek. Értem.

Vojtási. Ha a kezét valamire ki nyujtya, nyujtsd ki te is.

Gyermek. Értem.

Vojtási. Ha a magáébul vesz valamit, hadd vegye; de ha az enyimre teszi a kezét ragadd meg. Ahol meg áll, ott ály meg te is; majd a kuktaira is vigyáztatok. [51]

Szakáts. Ne fély tülem.

Vojtási. Hogy a patvarba ne félnék, mikor oly szurkos kezű szakátsot vezetek a házamba.

Szakáts. Fogadom, hogy valamennyit hörpentesz a levesbül, annyi esztendővel ifiabb leszel.

¹ törölve e szó: öröké.

Vojtási. Hej! talán ördögös vagy?

Szakáts. Söt inkább én emberek meg tartója vagyok.

Vojtási. Mennyiért tanítasz meg engemet?

Szakáts. Mire?

Vojtási. Arra hogy tégedet a lopástól megtartoztathassalak.

Szakáts. Ha el hiszed egy pénzért, ha nem hat aranyért sem. — De jó barátidnak vagy ellenségednek fogsz adni vatsorát?

Vojtási. Én ugyan jó barátimnak.

Szakáts. Mért nem inkább ellenségednek? Mert én ma oly jó étkeket fogok készíteni, hogy a kár ki mit költeni fog, az ujjait szopogattya, s-rendre elráágja. — Vajmi nem minden szakáts az, a kinek hosszú kése van.

Vojtási. Jól van jól. Hanem minek előtte fel adod a vendégeknek az étkeket, te magad kostold meg előre, és a kuktáidnak is adgyál, hogy a lopáshoz szokott ujaitokat rendre elharapdállyátok.

Szakáts. Talán bizony nem hiszed, a miket mondtam? [52]

Vojtási. No ne alkalmatlankogy, Zengesz már mint az üres hordó, nem tetszel. — Itt ebben a házban lakom, menybe, készítsd el a vatsorát szaporán.

Szakáts. Arra te néked gondod ne légyen, mert minek előtte a vendégek elérkeznek, készen lesz.

Vojtási. Hallod te tatsko.

Gyermek. Parantsoljon az úr.

Vojtási. A mint meg mondtam, mindent, a mit el lohatna zárj el, mindenütt nyomába légy, meny utánna.

HARMADIK KIMENETEL.

Vojtási.

Tsak nem lehet baj nélkül az ember; ha semmije nints, nyomoruság, ha valamiskéje van, azt nem tudgya eleget meg őrizni az ember szomszédoktól, idegenektől, de még a tselédétől. Mostani tselédnek tsupa gyánta a keze, valamihez nyúl, hozzá ragad. Minden höz magam nem láthatok: tele van az udvarom házi tolvajokkal; valóban most kitül tartak leg inkább, vagy mit őrizzek meg? Magam sem tudom. A latrok vezére nem mesze van tőlem: mert hogy a piatzon valék, szembe akad velem az öreg Szűkmarkosi, nagyon kért, hogy jól vigyázzak magamra; Botfalvainak, a fia inassának ne higyek, mert erőssen patvarkodik utánam, mi képpen kerithetne keletzéjébe, s-el vihesse tőlem az ura zálogát. Most be megyek, meg parantsolom a tselédnek, hogy senki ne hidgyen Botfalvainak. [53]

(Folytatjuk.)

Közli: KÁRPÁTI SÁNDOR